

نواي موسيقي خياباني، رگه عصيان جوانان

دستم را بروی اسلحه ام میفشارم،

چرا که قصد جانم را کرده اند

مرا هل ندهید، دیگر جان به لیم رسیده

می کوشم به سیم آخر نزنم

اینجا درست مثل یک جنگل است

و بعضی وقت ها تعجب می کنم

که چگونه می توان جان سالم بدر برد

بخشی از ترانه "پیام" از آثار "گرنده مستر فلش" و گروه فوریوس فایو

امروزه برای بخش های مختلف مردم روشن می شود که هنر نمی تواند از سیاست جدا باشد. روشن میشود که کنسرت دادن جوانان در خیابان ها با چهره های جدی، تکامل اشکال دیگری از موسیقی کوچه و خیابان است*، تلاشی است برای شکستن محدودیت های فردی، اجتماعی.

روشن می شود که هنرمندان خیابانی و آثارشان را نمی توان سرکوب کرد، آن هم نه بر مبنای ویژگی های هنری و تکنیکشان، بلکه عمدتاً بر مبنای مضمون و محتوای رفتارشان. موسیقی ای که با استفاده از ابزار و آلات بسیار محدود، توجه افراد را به خود جلب میکند

آیا موسیقی این جوانان، آنان را به آگاهی نزدیک می سازد؟

آیا این نوع موسیقی آنان را به مبارزه تشویق می کند؟

...
موسیقی خیابانی که اوائل به شکلی محدود توسط افراد تک تک و یا گروههای کوچک در محدوده خاصی اجرا می شد از سال ۱۳۸۰ پا به عرصه گسترده فرهنگ شهری گذاشت. نظام ارتجاعی، اسلامی - فاشیستی سرمایه داری با استفاده از اهرمهای فشار خود بر این جوانان، سعی می کند بر خصلت شورشگر و نواندیش آنان تاثیر بگذارد و سبک و قالب فعالیت هایشان را در خدمت تبلیغ ایده های ارتجاعی و باب میل خود قرار دهد. که خوشبختانه تا کنون نتوانسته است. تشکیل این گروه ها پاسخی ضروری به تعرضات و سرکوبگری های مداوم حکومت علیه جوانان به حساب می آمد. گروه های موسیقی خیابانی که از دل مبارزات مردم در این سال های اخیر شکل گرفت.

.....
مدت هاست در سطح شهر بر سرخیابانها، پارک ها، روی پل های عابر پیاده و.... به افراد و گروه های دو تا سه نفره (دختریا پسر) برمی خوریم که با سازهای موسیقی خود در گوشه ای نشسته یا ایستاده آهنگ می نوازند. جوانانی ۱۸ تا ۲۵ساله و عمدتا با تیپ های مدرن، به جرئت می توان گفت بیشتر آنان فرزند طبقات زحمتکش جامعه هستند، جوانانی که حاضر نیستند در برابر ظلم و بیدادگری که گریبان جامعه را فرا گرفته سر خم کنند و برای مبارزه با بیکاری، دلبستگی به موسیقی، آزادی های فردی و.... به موسیقی خیابانی روی آورده.

- نمی دونم باید خوشحال باشم یا ناراحت وقتی خیابان شلوغ ونک را بالا می-روم و از گوشه تاریکی صدای ساز دهنی و گیتار می-آید؟
-کنار خیابان روی سکوی سیمانی نشسته-اند...

با خودم کمی کلنچار می روم تا کمی با احساساتم کنار بیایم.... به آنان نزدیک می شوم چیزی در قلبم فرو می-ریزد اما لبخندی روی لبم سنگینی می-کند. چند قدمی که دور می-شوم، قطعه-شان تمام می-شود،
وسوسه می-شوم که برگردم؛ دعوتشان کنم به چای،

:خوشحالم که موسیقی شما جوانان به خیابان می-آید، خوشحالم که این تابو کم-کم شکسته می-شود. در عین حال ناراحتم، چون می آیند و می ریزند و غرورتان را پایمال می کنند.
به هر صورت با هم به سرعت دوست می شویم و آنان که دلی پر داشتند پیشنهاد گفت و گو را می پذیرند. اینان که به تازگی دستگیر شده و آزاد شده بودند اینبار مکان خود را عوض کرده و به اینجا آمده بودند. در ادامه به این گفتگو می پردازیم .

چند وقت است که موسیقی را به خیابان آورده اید؟

من از کودکی با موسیقی آشنا شدم ولی طی دو سال اخیر با آن رشد کردم و در این مدت به نواختن سه تار، سنتور، ساز دهنی، سازهای کوبه ای، گیتار و به صورت حرفه ای هارمونیکا «ساز دهنی» پرداختم .

مدت ۴ سال است که مشغول نوازندگی به صورت مدرن درخیابان هستم که به نوازندگان خیابان (موسیقی خیابانی (معروف شده ایم
چه چیز باعث شد که به این کار پردازید؟

در سال های ابتدائی که شروع به نوازندگی در خیابان کردم در فکر مسائل اقتصادی بودم ولی در این دو ساله از انتخابات ۸۸ به این سو به فکر گسترش هنر مردمی از طریق موسیقی و به کمک ساز دهنی ام هستم، نا گفته نماند که فعالیت من و تمام کسانی که به صورت مدرن مشغول نوازندگی در سطح خیابان های پایتخت این کشور هستیم جنبه اعتراضی پیدا کرده. اعتراض به اینکه چرا در ایران به هنر متری بها داده نمی شود و هنرمندان و جوانان تحت فشار قرار می گیرند.

از دوستان هنرمندان قبلا کسان دیگری این کار را کرده بودند؟

بله. ما خودمان تقریباً ۵ سال پیش برای اولین بار دست به این کار زدیم و ۴ سال است که بصورت حرفه ای این کار را انجام می دهیم و در حال حاضر حدود ۱۵ نفر نوازنده حرفه ای خیابانی را کاملاً می شناسیم و با آن ها ارتباط نزدیک داریم و هر کدام از آن ها نوازندگان سازهایی از قبیل گیتار، سازدهنی، ویلن، ویلن سل، ترومپت، ساکسوفون، آکاردئون، تار و سه تار هستند.

خاطراتی از جریان کار و برخوردهای مردم دارید؟

-طی ۴ سالی که گذشت هر روز مان خاطره ای بوده، هر لحظه کسی از جلوی ما رد می شود چند ثانیه ای می ایستد و گوش به صدای موزیک می دهد سری تکان می دهد و می گوید زیباست.

شیرین: در یکی از روزهای مهر ماه سال ۸۹ مشغول به نواختن بودیم خانمی میانسال که بسیار پوشش زیبایی داشت ۳۰ دقیقه مشغول گوش دادن آهنگ های ما بود. کارمان که تمام شد نزدیک آمد. گفت مرسی، روی هنر شما هیچگونه قیمتی نمی توان گذاشت. من هنرمندم. آهنگی که زدید مال من بود. دست توی کیف کرد و ساز دهنی را در آورد، خانم سیمین غانم بود، خیلی شریف بود. یک خاطره تلخ: پس از روزهای پائیز ۸۸ سه شنبه صبح ساعت ۷.۳۰ خانمی ۴۵ ساله که خیلی مسن تر نشون می داد نشسته بود و فقط گوش می کرد و می گریست. کارم که تمام شد جلو آمد دستش را در کیف کرد عکس پسر جوانی را در آورد. این پسر ۲۴ سالش بود. اونم ساز دهنی میزد، ماشین بهش زد و مرد. امروز چهلم اش، منتظر دخترم هستم که بریم سر خاکش.

آیا ماموران شهرداری یا نیروی انتظامی مزاحمتی برایتان ایجاد کرده اند؟

اولین روزهایی که شروع به کار کرده بودیم برای همه جالب بود. گاهی نیروهای کادری، انتظامی را می دیدیم که با لذت گوش میکردند (در واقع هنوز توجیه تئوریک نشده بودند - جافک). ماموران شهرداری هم به همین شکل. بعد از مدتی ماهیانه ای را حدود ۱۰۰/۰۰۰ تومان به شهرداری پرداخت می کردیم ولی یک سال است که شدیداً از طرف نیروی انتظامی با ما برخورد می شود. به طور مثال هفته پیش* به چه نوع موسیقی علاقه دارید؟ آیا همان نوع موسیقی را در خیابان عرضه می کنید یا سلیقه عمومی را در نظر می گیرید؟

می دونید موسیقی ما در خیابان عمدتاً بدون کلام است مگر در رستوران ها و یا بعضی از محافل خصوصی، ما بیشتر به موسیقی مردمی گرایش داریم و البته که سلیقه مردم را هم در نظر داریم. خوب ما تنها برای دلمان نمی نوازیم. بالاخره موضع مخاطب است که ما را امیدوار نگه می دارد. اما دل مشغولی های خود را هم داریم. ما از طریق همین موسیقی خیابانی توانسته ایم کلی از نوجوان و جوانان را به سازها و موسیقی خود جلب کنیم و در واقع هزینه های خود را نیز به صورت خصوصی تامین کنیم.

آیا خیابان را سکوی پرشی برای ادامه فعالیت تان می بینید؟ مثلاً بیرون دادن آثار زیرزمینی؟ یا عادت کردن به رابطه مستقیم با مردم؟

ما و من هیجان را دوست داریم. دلمان می خواهد هر جا می خواهیم اجرا کنیم، نمی خواهیم مانند افراد زیر زمینی مخفیانه کار کنیم و بترسیم. ما زنده هستیم و زنده اجراء می کنیم. جلوی مردم و در دید مستقیم آن ها. خوب قبلاً گفتیم ما در حال حاضر اینجا زندگی می کنیم و مخاطب ما هم به علت خیابانی بودن موسیقی مان همین مردم و جنب و جوش آن هاست، سکوی پرش ما همین مردم هستند .

آیا موسیقی شما هم اعتراضی است و یا همین به خیابان آمدن تان را نوعی اعتراض می بینید؟

بله موسیقی ما اعتراضی است، ما معترضیم! زیرا در هیچ جای دنیا با هیچ هنرمندی اینطوری که در اینجا برخورد می شود، نمی شود. اینجا برای شعور و هنر جوانان ارزشی قائل نمی شوند. اینجا ما هر روزه به شکل های مختلف تحت فشاریم چه از نظر اقتصادی، فرهنگی، آزادی های فردی و اجتماعی. ما دوست داریم که این موسیقی را زنده مردم حس کنند و باهاس ارتباط بر قرار کنند .

چقدر در مورد تاریخ موسیقی اعتراضی در سطح دنیا آگاهی دارید؟ آیا الگویی دارید؟

در مورد سابقه تاریخی موسیقی اعتراضی اطلاعات زیادی ندارم اما می دانم یک سبک موسیقی بود که توسط سیاهپوستان به وجود آمد و در واقع نوعی سلاح مبارزه جوانان با تبعیض نژادی بود و به دلیل بیان مشکلات زندگی به موسیقی گتو شهرت یافت. اما می توانم از گروه پینک فلوید نام ببرم و آهنگ اعتراضی معروف راجر واترز به نام دیوار، که باعث شد راجر واترز و پینک فلوید در ایران بسیار طرفدار پیدا کنند. و کمی نزدیک تر می توانم به نمونه های هنر اعتراضی در ایران مثل محسن نامجو و شاهین نجفی اشاره کرد که حالا مهاجرت کرده اند. به خاطر همان مسائلی که قبلاً در موردش گفتگو کردیم. اما اگر بخواهیم تعریفی از موسیقی زیر زمینی ارائه بدهیم باید بگویم که ترانه ها و اشعار در آن مضامین سیاسی، اجتماعی و اعتراضی دارند و عمدتاً علیه ارزش ها و رفتارهای کهنه اجتماعی شورش می کنند.

در مورد موسیقی پاپ رایج در ایران و خارج چه فکر می کنید؟ در مورد موسیقی زیرزمینی در ایران چه نظری دارید؟ خودتان را جزئی از این حرکت می دانید؟

موسیقی پاپ در ایران هم رایج است، ولی دست و پا بسته، چرا موسیقی پاپ در اروپا آزاد است؟ حتی در افغانستان هم آزاد است. اما در ایران دست و پای تمام هنرمندان بسته است. فرقی ندارد چه هنری داشته باشی! نویسنده، کاریکاتوربست، طراح، نوازنده، خواننده و... ما خودمون را جزء موسیقی خیابانی می دانیم و در واقع موسیقی زیر زمینی هم جزء موسیقی اعتراضی است . اما همانطور که گفتیم ما زنده اجراء می کنیم . جلوی هر کس هم می ایستیم و بارها هم ما را به بازداشتگاه انداخته اند. دوستانی دارم که در سبک راک فعالیت می کنند و به خاطر اینکه برخورد شدید تری با آن ها می شود بعضی وقت ها مجبور برای تمرین به زیر زمین ها، بیابان ها، گاوداری ها بروند. یکی از درد دل های ساده آن ها این است که آگه ما خارج بودیم کسی با ما کاری نداشت! هم تمرین بود و هم اجراء. فکرکن کنسرت بزرگ راک خودت را داشته باشی با نوازندگان ایرانی!!

در صورت مواجهه با فشار و سرکوب آیا به این فکر می افتید که از هنر خودتان برای افشای این فشارها یا اعتراض به آن ها استفاده کنید؟ تا آنجایی که می دانم تا به حال در موسیقی زیرزمینی اثری تولید نشده که مستقیماً به این موضوع بپردازد و جنبه مقاومت هنر در برابر سرکوبگری را موضوع اثر قرار بدهد .

خوب مگه تا حال چیکار کردیم؟ فشار که هر روزه است. از این خیابان به اون خیابان ، از این کوچه به اون کوچه . مداوم در حال درگیری و گریز هستیم. اما اینکه از هنرمان برای افشای این فشارها استفاده می کنیم با قاطعیت میگم آره. همین گفتگو با شما یک نوع افشاگری است! مگه غیر از این است؟ بگذارید بگم زمانی که ما همدوش مردم در خیزش های ضد حکومتی شرکت می کردیم برای چه بود؟ وقتی ما ملودی های مردمی را می نوازیم، مثلا وقتی سر اوامد زمستون را می زنیم چه چیزی رو می خواهیم بگوئیم؟ زمانی که ای ایران را می نوازیم چی؟ اما اینکه ما اثری خاص بیرون داده باشیم، نه؟ می دونید چرا؟ چون ما بیشتر موزیک بدون کلام می زنیم. اما با این حال ما تا کنون ۱۵ نفره هستیم که تقریبا هماهنگ به پیش می رویم و در مناطق مختلف شهر پخش هستیم . و چقدر خوب می بود که ما می تونستیم یک مجموعه ای داشته باشیم. حالا داریم کارهائی می کنیم امیدواریم که بتوانیم. و موضع آخر اینکه بعد از فرو کش کردن اعتراضات مردم موسیقی ما بیشتر رو آمده و طرفدار پیدا کرده و می توان گفت به نوعی مردم بیشتر با آن احساس همبستگی می کنند. شاید هم یکی از دلایل حمله به ما هم رویکرد مردم به ما باشه !!

جمعی از فعالین کارگری (جافک)

kargaranfa@gmail.com

jafk۱۲۸۴.blogspot.com

* این نوع موسیقی شکل های مختلف دارد. بخشی به شکل تک نفره و بخشی دو سه نفره و به صورت کوچه بازاری اجراء می شود. بیشتر در اتوبوس ها، محلات و.... به اجراء در می آید. و از نظر تکنیکی بار علمی کمی دارد. شکل قدیمی این موسیقی در ادوار گذشته به شکل تصنیف بیان می شد. شکل جدید موسیقی خیابانی در حال ثبت شدن و تاریخچه پیدا کردن از طریق سی دی و یا فایل های اینترنتی است. شکل دیگری از این موسیقی که اینک در حال گسترش است کیفیت بالاتری دارد و در واقع توسط ارکستری از جوانان کاملا آشنا به علم موسیقی و به صورت تخصصی در مکان های باز اجراء می شود .